

<b>Beslutsinstans</b>	Miljö- och bygglovnämnden, Götene kommun
<b>Datum och tid</b>	tisdagen den 29 oktober 2024, klockan 13.30 till klockan 16.00
<b>Plats</b>	Kinnekullesalen Centrumhuset Götene
<b>Beslutande</b>	
Ledamöter	Monica Holm (L) ordf. Mats Larsson (S) vice ordf. Magnus Johansson (M) Clemens Nordentoft (GF) §§ 62-71, §§ 73-74 Per Thorstensson (S)
Tjänstgörande ersättare	Peter Callander (MP) ersätter Clemens Nordentoft § 72 Liv Gerding (S)
<b>Övriga närvarande</b>	
Sekreterare	Carolin Carlgren
Övriga	Fredrika Schönborg Klang, kommunekolog Camilla Brandell, bygglovhandläggare Christer Hjälms, bygglovhandläggare
<b>Justering</b>	Protokollet signeras på plats i centrumhuset.
Justerade paragrafer	§§ 62-74
Ordförande	Monica Holm
Justerare	Magnus Johansson
<b>Tillkännagivande</b>	Justeringen tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.
Publiceringsperiod	2024-11-05 – 2024-11-27
Protokollets förvaringsplats	Samhällsbyggnad

**Signaturer**

Sekreterare

\_\_\_\_\_  
Carolin Carlgren

Justerare

\_\_\_\_\_  
Monica Holm

Justerare

\_\_\_\_\_  
Magnus Johansson

## Ärendelista

Paragraf	Ärende	Diarienummer	Sida
	Godkännande av föredragningslistan	MBN 2024/4	4
	Information		5
	Källbytorp 4:14 - Strandskydd	MBN 2024/635	6 - 9
	Årnäs 2:57 - Strandskydd	MBN 2024/637	10 - 14
	Internkontroll 2024	MBN 2024/15	15
	Sammanträdesdagar för miljö-och bygglovnämnden 2025	MBN 2024/14	16
	Delegationsbeslut miljö 2024	MBN 2024/5	17
	Delegationsbeslut bygg 2024	MBN 2024/6	18
	Information bygg 2024	MBN 2024/8	19
	Stjälkaskogen 1:39 - Anmälan	MBN 2019/610	20 - 22
	Hjälmen 7 - Ansökan	MBN 2024/636	23 - 27
	Hönsäter 5:4 - Ansökan	MBN 2024/645	28 - 32
	Stjälkaskogen 1:182 - Tillbyggnad, sanktionsavgift	MBN 2023/372	33 - 34

§ 62

Diarienummer MBN 2024/4

## **Godkännande av föredragningslistan**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Föredragningslistan godkänns utan ändringar

§ 63

## Information

- **Antagande av riktlinje säkerhetsskydd**
- **Länsstyrelsen håller nätverksträff/utbildning**  
Tema: Solceller och kulturvärden
- **Revisionsrapport**  
Granskning av det förebyggande arbetet mot korruption och oegentligheter

§ 64

Diarienummer MBN/2024/635

## **Källbytorp 4:14 – Ansökan om strandskyddsdispens utanför fastigheten för förlängning av brygga**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden beslutar att bevilja dispens från strandskyddsbestämmelserna för ansökan om strandskyddsdispens på fastigheten Källbytorp 4:1 utanför fastigheten Källbytorp 4:14.

Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 18 b, c § § miljöbalken.

Dispensen gäller under förutsättning att beslutskartan och följande villkor följs:

1. Bryggan ska placeras enligt ansökan och inom markerat område på beslutskartan.
2. Bryggan ska vara av enkel modell. Bryggan får inte vara bredare än 1,5 meter och längre än 30 meter, förutom de sista 3 metrarna där få bryggan inte vara bredare än 3 meter.
3. Bryggan får ej avvisa allmänheten från området.
4. Inga möbler, planteringar eller andra objekt får placeras utanför tomtplats.

Dispensen upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år.

### **Avgift**

Nämnden beslutar även att sökanden ska betala en avgift om 5 445 kronor för handläggning av detta ärende enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Faktura kommer att skickas separat.

### **Sammanfattning av ärendet**

Ansökan avser

Ansökan avser Ansökan om strandskyddsdispens för förlängning av brygga utanför fastigheten Källbytorp 4:14 inom strandskyddat område för Väneren.

Kommunicering av förslag till beslut

Förslaget till beslut har kommunicerats med sökanden den 7 oktober 2024.

Sökande har inte lämnat några synpunkter.

#### Platsbeskrivning

Fastigheten ligger i området för strandskyddsbestämmelser för Vänern 300 meter samt inom Riksintresse för rörligt friluftsliv.

Fastigheten Källbytorp 4:14 har en landyta på 1813 kvadratmeter. På fastigheten finns det ett bostadshus med komplementbyggnader. En dispens beviljades från strandskyddslagstiftningen den 26 februari 2008 för en brygga utanför fastigheten Källbytorp 4:14, dnr MBN 07/567.438. Villkoren i dispensbeslutet var att bryggan skall vara av enkel modell ca 1,5 x 10 meter.

Vid platsbesök i samband strandskyddstillsyn den 6 augusti 2024 hade bryggan en längd på ca 27 meter, vilket även syns på ortofoto från 2022. Dispens söks därmed i efterhand för förlängning av brygga.

#### Övrigt

Handläggaren har gjort ett besök på platsen den 6 augusti 2024. Se dokumentationen, med bland annat foton, från platsbesöket.

#### Platsen omfattas av

- Strandskyddsbestämmelser enligt 7 kap 16 § miljöbalken för sjön Vänern, 300 meter från strandlinjen, både upp mot land och utåt vattnet.
- Riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken.

#### *Skäl för beslut och motivering*

Särskilda skäl för strandskyddsdispens finns för förlängning av brygga då anläggningen behöver för sin funktion ligga vid vattnet och kan inte tillgodoses utanför området. För att bryggan ska vara funktionell och användas för sitt ändamål kan en förlängning av brygga anses vara en rimlig åtgärd i detta fall. Vid förlängning av en befintlig brygga ska en avvägning göras mellan det enskilda intresset av att bryggan ska vara funktionell och den utökade påverkan på strandskyddets syften som förlängningen innebär.

Under förutsättning att beslutets villkor följs, görs bedömningen att varken tillgängligheten för allmänheten, det rörliga friluftslivet eller livsvillkoren för växt- och djurliv påverkas om dispens lämnas för åtgärden.

#### Tillämpliga bestämmelser om strandskyddet

Vid Vänern råder strandskydd intill 300 meter från strandlinjen, vilket gäller både land- och vattenområdet. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens

friluftsliv och tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap.13 § miljöbalken).

Inom strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras. Dessutom får inte anläggningar eller anordningar utföras om de hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddsområde, där det annars skulle ha gått att få färdas fritt eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter (7 kap.15 § miljöbalken).

Kommunen får i det enskilda fallet medge dispens från förbudet om det finns särskilda skäl och om dispensen inte strider mot strandskyddets syften (7 kap.18 b, c, d §§ och 7 kap. 26 § miljöbalken).

Som särskilda skäl räknas område som

- är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplatsavgränsning.
- är väl avskilt från stranden av till exempel bebyggelse, en större väg eller järnväg.
- behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.
- ligger inom LIS-område (Landsbygdsutveckling i Strandnära Läge).

### **Information och Upplýsningar**

Kommunen skickar alla beslut om beviljad strandskyddsdispens till Länsstyrelsen. De har tre veckor på sig att granska beslutet från det att de tagit emot beslutet. Länsstyrelsen beslutar sen om de ska godkänna eller överpröva beslut. Om Länsstyrelsen väljer att överpröva kommunens beslut, kan det antingen godkännas, ändras eller upphävas.

Sökanden måste invänta besked om Länsstyrelsens bedömning innan några arbeten påbörjas.

Om beslutet är förenat med villkor ska dessa vara uppfyllda inom 6 månader efter att åtgärden är färdigställd.

Tomtplats är det område där markägaren har rätt att hävda en privat zon, hemfridszon, där allemansrätten inte gäller.

Utanför tomtplatsavgränsning får inte privata anordningar finnas som exempelvis sittdäck, trädgårdsmöbler, plank och blomkruka.

Kommunen kan komma att utföra tillsyn för att kontrollera att beslutets villkor följs.



**Bilaga**

Beslutskarta med tomtplats och tomtplatsavgränsning  
Information om hur man överklagar

**Kopia skickad till**

Länsstyrelsen Västra Götaland, naturavdelningen  
Fastighetsägaren

§ 65

Diarienummer MBN/2024/637

## **Årnäs 2:57 – Ansökan om strandskyddsdispens för servicehus och grillplats**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden beslutar att bevilja dispens från strandskyddsbestämmelserna för ansökan om strandskyddsdispens på fastigheten Årnäs 2:57 för Årnäs båtklubbs nya servicehus samt grillplats.

Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 18 b, c § § miljöbalken.

Dispensen gäller under förutsättning att beslutskartan och följande villkor följs:

1. Byggnaden ska placeras enligt ansökan och inom markerat område på beslutskartan.
2. Samtliga allmänningar är allmänna och har ingen tomtplatsavgränsning.
3. Samtliga anläggningar ska vara tillgängliga och öppna för allmänheten.

Dispensen upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år.

### **Avgift**

Nämnden beslutar även att sökanden ska betala en avgift om 5 445 kronor för handläggning av detta ärende enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Faktura kommer att skickas separat.

### **Sammanfattning av ärendet**

#### **Ansökan avser**

Ansökan avser Ansökan om strandskyddsdispens för servicehus och grillplats på Årnäs 2:57 inom strandskyddat område för Vänern.

#### **Kommunicering av förslag till beslut**

Förslaget till beslut har kommunicerats med sökanden den 7 oktober 2024.

Sökanden har meddelat att man inte har några synpunkter.

### Platsbeskrivning

Fastigheten Årnäs 2:57 ägs av Götene kommun, delar av fastigheten arrenderas av Årnäs Båtklubb. Årnäs 2:57 ligger inom Riksintresse rörligt friluftsliv och området är utpekat LIS-område (Landsbygdsutveckling i Strandnära Läge) i kommunens gällande översiktsplan, Kinnekulle 2023 Fördjupning av översiktsplan och tematiskt fördjupning för LIS-områden inom hela Götene kommun, antagen av KF 2014-12-15.

Det finns inga tidigare dokumenterade fynd av naturvärdesarter i det aktuella området och platsen är sedan tidigare i anspråkstagen. Platsen för byggnation bedöms därmed inte ha något högre naturvärde och allmänheten kan vistas fritt runt hamnen.

### Övrigt

Det nya servicehuset ska ersätta det befintliga servicehuset och ska placeras på samma plats. Servicehusets kommer ha en area på 40 m<sup>2</sup> och kommer förses med kök, wc, kontor, städ och tillgänglighetsramp. Runt byggnaden kommer det finnas ett trädäck med en bredd på ca 1,5 m.

Den befintliga grillplatsen ligger nordost på fastigheten Årnäs 2:57, cirka 6 meter från Vätern. Årnäs båtklubb vill genomföra en inglasning av grillplatsen. Grillplatsen saknar dispens därmed ansöks det om dispens för både grillplats och för inglasning av grillplats. Grillplatsen kommer förses med skjuddörrar och fönster.

### Tidigare beslut

GÖMBN 2019/554: Strandskyddsdispens beviljas för servicebyggnad, altan och förråd på fastigheten Årnäs 2:57.

GÖMBN 2021/606 Strandskyddsdispens beviljas för tillfällig uppställning av nio färdiga byggmoduler som ska bli Årnäs båtklubbs nya klubbhus.

GÖMBN 2023/630: Strandskyddsdispens beviljas för tillfällig uppställning av byggmoduler på fastigheten Årnäs 2:57.

GÖMBN 2024/411: Strandskyddsdispens beviljas för servicehus/klubbhus och 15 ställplatser på fastigheten Årnäs 2:57.

Bygglov för nybyggnad av klubbhus/servicehus och ställplats beviljades 2021-05-25, GÖMBN 2020-818. Bygglovsbeslutet överklagades och tillfällig åtgärd för uppställning av 9 husmoduler beviljades i väntan på länsstyrelsen beslut, GÖMBN 2021-707.

Den 24 januari 2023 vann beslutet för nybyggnad av klubbhus/servicehus laga kraft efter att Vänersborgs tingsrätt avslog överklagan, Mål nr: P 2912-22.

Platsen omfattas av

- Strandskyddsbestämmelser enligt 7 kap 16 § miljöbalken för sjön Vänern, 300 meter från strandlinjen, både upp mot land och utåt vattnet.
- Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för Vänern med öar och stränder enligt 4 kap. miljöbalken.
- Riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken.

### Skäl för beslut och motivering

Särskilda skäl för strandskyddsdispens finns då det bedöms vara ett angeläget allmänt intresse att ett nytt servicehus uppförs och befintlig grillplats inglasas. Området ligger inom LIS-område (Landsbygdsutveckling i Strandnära Läge) för Årnäs och ett nytt servicehus bedöms långsiktigt bidra till utveckling av hamnen. Byggnaden behövs för den pågående verksamheten i hamnen och möjliggöra tillgängliga faciliteter för gäster och allmänheten.

Under förutsättning att beslutets villkor följs, görs bedömningen att varken tillgängligheten för allmänheten, det rörliga friluftslivet eller livsvillkoren för växt- och djurliv påverkas om dispens lämnas för åtgärden.

Anläggningen bedöms sakna hemfridszon och därmed utses ingen tomtplatsavgränsning. Den yta som anläggningen upptar på marken är den yta som får användas för ändamålet.

### Tillämpliga bestämmelser om strandskyddet

Vid Vänern råder strandskydd intill 300 meter från strandlinjen, vilket gäller både land- och vattenområdet. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap.13 § miljöbalken).

Inom strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras. Dessutom får inte anläggningar eller anordningar utföras om de hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddsområde, där det annars skulle ha gått att få färdas fritt eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter (7 kap.15 § miljöbalken).

Kommunen får i det enskilda fallet medge dispens från förbudet om det finns särskilda skäl och om dispensen inte strider mot strandskyddets syften (7 kap.18 b, c, d §§ och 7 kap. 26 § miljöbalken).

Som särskilda skäl räknas område som

- är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplatsavgränsning.
- är väl avskilt från stranden av till exempel bebyggelse, en större väg eller järnväg.
- behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.
- ligger inom LIS-område (Landsbygdsutveckling i Strandnära Läge).

Platsen för de planerade åtgärderna ligger inom område med geografiska bestämmelser. Här ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploatering eller andra ingrepp i miljön (4 kap. 2 § miljöbalken).

### **Information och Upplysningar**

Kommunen skickar alla beslut om beviljad strandskyddsdispens till Länsstyrelsen. De har tre veckor på sig att granska beslutet från det att de tagit emot beslutet. Länsstyrelsen beslutar sen om de ska godkänna eller överpröva beslut. Om Länsstyrelsen väljer att överpröva kommunens beslut, kan det antingen godkännas, ändras eller upphävas.

Sökanden måste invänta besked om Länsstyrelsens bedömning innan några arbeten påbörjas.

Om beslutet är förenat med villkor ska dessa vara uppfyllda inom 6 månader efter att åtgärden är färdigställd.

Tomtplats är det område där markägaren har rätt att hävda en privat zon, hemfridszon, där allemansrätten inte gäller.

Utanför tomtplatsavgränsning får inte privata anordningar finnas som exempelvis sittdäck, trädgårdsmöbler, plank och blomkruka.

Kommunen kan komma att utföra tillsyn för att kontrollera att beslutets villkor följs.

Åtgärderna kan komma att kräva bygglov. Kontakta kommunens bygglovshandläggare för mer information om detta.

Sökanden ansvarar för att alla entreprenörer som utför arbetet får ta del av detta beslut och vet vilka försiktighetsåtgärder och villkor som ska vidtas.

Du måste alltid ha rådighet dvs markägares eller vattenägares tillstånd för att utföra en åtgärd på annans mark eller ägorätt. I beslutet om dispens tas inte ställning till detta.

### **Bilaga**

Beslutskarta med tomtplats och tomtplatsavgränsning  
Information om hur man överklagar

### **Kopia skickad till**

Länsstyrelsen Västra Götaland, naturavdelningen

§ 66

Diarienummer MBN 2024/15

## **Förslag om internkontroll 2024**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden fastställer kontrollprocess för internkontroll 2024 enligt följande: Kontroll att policys, planer, riktlinjer och rutiner efterlevs inom bygg.

### **Sammanfattning av ärendet**

Miljö- och bygglovnämnden ska årligen besluta om en eller flera kontrollprocesser för att säkerställa en god kvalitet i sitt arbete.

Resultatet av utförd kontroll för 2024 samt förslag till åtgärder ska sammanställas och rapporteras till kommunstyrelsen under våren 2025.

### **Beslutsunderlag**

Förslag intern kontroll 2024

### **Beslutet ska skickas till**

Samhällsbyggnadschef

§ 67

Diarienummer MBN 2024/14

## **Sammanträdesdagar för miljö-och bygglovnämnden 2025**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden beslutar att sammanträdesdagar för 2025 hålls enligt följande:

28 Januari

25 Februari

25 Mars

29 April

27 Maj

17 Juni

26 Augusti

23 September

28 Oktober

2 December

Nämndens sammanträden föreslås börja klockan 13.30 och inleds som regel med cirka 30 minuters internutbildning.

### **Sammanfattning**

Föreligger förslag till sammanträdesdagar för miljö-och bygglovnämnden 2025

### **Beslutet ska skickas till**

Samhällsbyggnadsenheten

Kansliet



§ 68

Diarienummer MBN 2024/5

## **Delegationsbeslut miljö 2024**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Enligt delegationsordningen fattar delegater delegationsbeslut. För att kunna följa upp och rättssäkra delegationsbesluten skall de redovisa för Miljö- och bygglovnämnden löpande. Följande delegationsbeslut för miljö redovisas på dagens sammanträde:

Beslut fattade av miljöhandläggarna §§ 313-326, §§ 328-357.

§ 69

Diarienummer MBN 2024/6

## **Delegationsbeslut bygg 2024**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Enligt delegationsordningen fattar delegater delegationsbeslut. För att kunna följa upp och rättssäkra delegationsbesluten skall de redovisas för Miljö-bygglovnämnden löpande.

Följande delegationsbeslut för bygg redovisas på dagens sammanträde:

Beslut fattade av bygglovhandläggarna §§ 275-279, §§ 284-298, §§ 300-303, §§ 305-311, §§ 313-365

§ 70

Diarienummer MBN 2024/8

## Information bygg

### Miljö- och bygglovnämndens beslut

- **Dagsläget detaljplaner**
- **Guttorp 1:65**  
Överklagande av beslut om rättelseföreläggande på fastigheten avslås med ändring.
- **Trolmen 16:1**  
Ärendet är överklagat till mark och miljööverdomstolen
- **Götene 2:30**  
Mark och miljödomstolen avslår överklagandena

§ 71

Diarienummer MBN/2019/610

## **Stjälkaskogen 1:39 – Anmälan om olovlig byggverksamhet**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

**Miljö- och bygglovnämnden beslutar att avskriva anmälansärendet från vidare handläggning. Belysning av typen gatulyktstolpar och asfaltering på del av parkmark på Stjälkaskogen 1:39 bedöms inte strida mot gällande detaljplan.**

10 kap. 2 § PBL Plan- och bygglag (2010:900)

### **Sammanfattning av ärendet**

Anmälan om olovlig byggverksamhet inkom till Byggnadsnämnden 2019-09-25 på fastigheten Stjälkaskogen 1:39. Fastighetsägaren hade rivit en äldre större komplementbyggnad på fastigheten och planerar att asfaltera hela sin fastighet sydväst om sin industribyggnad. Ytan hade schaktats av fram till tomtgräns i sydväst. Fundament för belysning i sydväst höll på att monteras.

Anläggandet av asfalterad yta och uppställande av lyktstolpar stred mot detaljplanens bestämmelse om allmän platsmark varvid byggverksamhet stoppades på parkmark som inte var ianspråktagen sedan tidigare.

En mindre del av parkmarken på fastigheten bedömdes av Byggavdelningen som redan ianspråktagen med industriverksamhetens komplementbyggnad och industriverksamhetens nyttjande av yta bakom sin huvudbyggnad samt av en jordkällare.

Efter Byggnadsnämndens tillsyn 2019-10-26 gjorde byggnadsnämnden bedömningen att parkyta har återställts.

Miljö- och Bygglovnämnden beslöt 2019-10-30 om att avskriva anmälansärendet om olovlig byggverksamhet på fastigheten Stjälkaskogen 1:39.

Byggnadsnämndens beslut överklagades av gränsande grannar som menade att tidigare ianspråktagen parkmark inte får asfalteras eller ljussättas vilket utökar möjligheten att industriverksamheten att expandera och att det framgår att detaljplanen redovisar JM småindustri och allt skydd mot industrin är borta.

Länsstyrelsen har därefter i beslut 2020-10-22 upphävt det överklagade beslutet och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning

Miljö- och Bygglovnämnden beslöt 2021-06-14 om att avskriva anmälansärendet om olovlig byggverksamhet på fastigheten Stjälkaskogen 1:39.

Miljö- och bygglovnämndens beslut överklagas till Länsstyrelsen.

2022-05-31 avslår Länsstyrelsen nämndens beslut, Länsstyrelsens beslut överklagas till Mark- och miljödomstolen.

2022-12-12 upphäver Mark- och miljödomstolen beslutet från Länsstyrelsen och återförvisar ärendet till Länsstyrelsen för vidare handläggning. Mark- och miljödomstolen menar att frågan inte har prövats av Länsstyrelsen hurvida lovpliktig parkering anlagts utöver det område som omfattas av givet lov.

2023-02-10 upphäver Länsstyrelsen beslutet och lämnar ärendet åter till Miljö- och bygglovnämnden för fortsatt handläggning. Länsstyrelsen konstaterar att Miljö- och bygglovnämnden inte bedömt om parkering har anlagts på mark utöver område som omfattas av givet lov.

2023-03-15 beslutar Miljö- och bygglovnämnden att avskryva ärendet med bedömningen att:

- Den schaktning som utförts på fastigheten inte längre är marklovpliktigt
- tillsyn erfordras ej för olovlig parkering, då nytt bygglov har beviljats för ändring av parkeringsplatser.
- Belysning på fastigheten bedöms inte vara bygglovspliktig och bedöms inte vara störande för omkringliggande fastigheter.

Nämndens beslut överklagas till Länsstyrelsen.

2023-11-08 kommer beslut från Länsstyrelsen som upphäver det överklagade beslutet i den del det gäller placering av lyktstolpar och asfaltering på mindre del av parkmark och lämnar ärendet åter till nämnden i den delen för prövning av om det finns skäl att ingripa mot detta. I övrigt avslår länsstyrelsen överklagandet.

Länsstyrelsens beslut överklagas till Mark- och miljödomstolen 2023-03-15 i den del där Länsstyrelsen avslår överklagandet.

2024-07-01 beslutar Mark- och miljödomstolen att avslå överklagandet. Mark- och miljödomstolen skriver vidare att Länsstyrelsens återförvisning gällande placering av lyktstolpar och asfaltering på mindre del av parkmark har inte överklagats. Detta ligger således utanför nuvarande prövningsram.

2024-07-24 kommer meddelande från Mark- och miljödomstolen att domen vunnit laga kraft.

Nämnden har till uppgift att utreda om det finns skäl att ingripa mot placering av lyktstolpar och asfaltering på mindre del av parkmark.

## **Beslutsunderlag**

Bilaga 13, flygbild med markerat område parkmark

**Beslutet ska skickas till**

Fastighetsägaren till Stjälkaskogen 1:39 med mottagningskvitto samt hur man överklagar.

Ägarna till fastigheterna FFiolen 7 och 8, TTrumman 5, Dragspelet 5 och Pukan 2 och övriga anmälare med mottagningskvitto och hur man överklagar.

Götene Kommuns markhandläggare

§ 72

Diarienummer MBN/2024/636

## **Hjälmen 7 – Ansökan om tidsbegränsat bygglov 2025-12-31 för nybyggnad av samlingslokal för stödtjänster**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden beslutar att bygglov beviljas för tidsbegränsat bygglov till och med 2025-12-31 för nybyggnad av samlingslokal för stödtjänster.

*9 kap. 33 §, Plan- och bygglagen (2010:900, PBL)*

*9 kap. 31 b, §, Plan- och bygglagen (2010:900, PBL)*

*9 kap. 31 c §, Plan- och bygglagen (2010:900, PBL)*

Kontrollansvarig och tekniskt samråd krävs inte i detta ärende.

*10 kap. 10 § PBL, 10 kap. 14 § PBL*

I detta ärende krävs inte utstakning.

*10 kap. 24 § PBL*

Innan byggnadsåtgärder får påbörjas ska startbesked utfärdats. Se nedan vilka handlingar som erfordras inför startbesked.

Avgiften för bygglovet är 16 945 kronor, enligt fastställd taxa. faktura sänds separat.

*12 kap. 10 § PBL*

### **Jäv**

Clemens Nordentoft (GF) deltar inte i beslutet på grund av jäv, Peter Callander (MP) går in som ersättare.

### **Sammanfattning av ärendet**

Ansökan gäller tidsbegränsat bygglov till och med 2025-12-31 för nybyggnad av samlingslokal för stödtjänster inom bland annat fritid, skola och socialen. Syftet med detta projekt är enligt sökande att komma närmare de boende i området för att möta de boende och erbjuda stödinsatser som minskar utanförskapet och främjar social integration. Genom detta projekt skapas en lokal mötesplats där boende kan få hjälp och stöd i frågor som myndighetskontakter, utbildning, vårdrelaterade frågor och läsläsning.

Enligt sökande så syftar projektet till att:

1. Öka Social Integration: Genom att erbjuda träffar och aktiviteter kan vi engagera de boende och skapa en starkare känsla av gemenskap i området. Detta inkluderar stöd i att navigera det svenska samhället och stärka språkkunskaper.
2. Förbättra Utbildningsmöjligheter: Vi kommer att erbjuda läxläsning och utbildningsstöd för att förbättra de boendes chanser till arbete och vidare utbildning. Detta är särskilt viktigt för barn och ungdomar i området.
3. Stödja familjer: Genom att skapa en bättre dialog med föräldrar kan vi identifiera och hantera problem som uppstår i skolan och på fritiden. Detta bygger tillit och samarbete mellan familjer och samhällsinstitutioner.
4. Förbättra hälsa och Välbefinnande: Genom vårdrelaterade stödinsatser och hälsofrämjande aktiviteter kan vi bidra till bättre hälsa och välmående bland de boende.
5. Engagera civilsamhället: Genom samarbete med föreningar, bostadsbolag kan vi erbjuda en rad aktiviteter och resurser som gynnar hela samhället. Detta inkluderar möjligheter att prova på olika fritidsaktiviteter och få kontakt med föreningslivet.
6. Främja Arbetsmarknadsintegration: Med fokus på att minska arbetslösheten genom utbildning och arbetsmarknadsstöd, vill vi hjälpa fler boende att hitta arbete och öka sitt engagemang i civilsamhället.

Genom att placera en tillfällig medborgarhub på Vikingagatan och erbjuda dessa stödinsatser hoppas sökande kunna skapa betydande sociala och ekonomiska vinster för området. Med detta projekt vill sökanden skapa en positiv förändring i Vikingagatan genom att bygga broar mellan individer, familjer och samhällsresurser.

### **Planförutsättningar**

Fastigheten omfattas av detaljplan nr 19b. Planen vann laga kraft 2010-05-24. Samlingslokalen placeras på prickmark i gällande detaljplan som innebär ”Mark som inte får bebyggas”.

### **Remisser**

Remiss har skickats till Samhällsskydd Mellersta Skaraborg som yttrar sig följande:

Då lokalen har en utrymningsväg, ska följande vara uppfyllt:

- Tillåtet längsta gångavstånd till utrymningsväg får vara max 15 meter.

Utrymningsvägen ska vara väl synlig från huvuddelen av lokalen och skyltad.

Maximalt får 30 personer vistas i lokalen.

Utrymningsväg ska vara minst 90 cm och dörröppning ska ha en fri bredd på minst 80 cm.

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg har inget att erinra om dessa krav uppfylls.

### **Grannehöranden**

Berörda grannar har getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap 25 § PBL. Inga synpunkter har inkommit.



### **Byggavdelningens beredning**

Den valda placeringen på prickmark är viktig enligt sökanden eftersom den skall ha en central och naturlig placering i området för att möta de boende. Den valda placeringen gör den synlig. Eftersom projektet är tillfälligt och har en begränsad budget så kommer det ej att dras in VA. Det gör att det är viktigt med närheten till källarutrymmet på Vikingagatan 23A där det finns WC och tillgång till vatten enligt sökande. Närheten till undercentralen med tillgång till trefas är också en tillgång för matning av modulen

Bostadsbolaget Götenebostäder har planer på att i närtid utreda möjligheten att göra förändringar av detaljplanen i området, då två nya punkthus planeras i området. Det finns också tidiga planer hos Götenebostäder att på sikt skapa en permanent samlingslokal i området vilket finns med in i arbetet med den nya detaljplanen. Götenebostäder har fått ett positivt planbesked för att på sikt påbörja detaljplanearbetet.

Sökande har tagit del av räddningstjänstens yttrande och har redovisat att dörr in till samlingslokalen har en fri bredd på 80 cm.

### **Skäl till beslut**

Samlingslokalens placering avviker från gällande detaljplan avseende placering på prickmark ”mark som inte får bebyggas”. Åtgärden bedöms följa bestämmelserna enligt 9 kap 31 c § PBL då genomförandetiden för detaljplanen har gått ut och åtgärden bedöms utgöra en annan användning av marken eller vatten som utgör ett lämpligt komplement till den användning som har bestämts i detaljplanen. Att ha en samlingslokal i omedelbar närhet och i ett centralt läge i bostadsområdet bedöms som ett lämpligt komplement och förenligt med detaljplanens syfte gällande bostadsområde och tillgodoser ett angeläget gemensamt behov och ett allmänt intresse.

Åtgärden bedöms uppfylla de krav som följer av 2 kap. och 8 kap. 1 punkt 1,3 §, 2 § första stycket, 3, 7 §§, 12 § första stycket, 13, 17 och 18 §§.

Avvikelsen bedöms som liten enligt 9 kap 31 b § PBL. Åtgärden skall bidra till en lokal mötesplats där boende kan få hjälp och stöd i frågor som myndighetskontakter, utbildning, vårdrelaterade frågor och läxläsning.

Byggnaden är av enkel karaktär och eftersom byggnationen är tillfällig utgör byggnationen en liten avvikelse som kan medges enligt 9 kap 31 b §. Då åtgärden avviker från gällande detaljplan samt kraven enligt 8 kap 1 punkt 2 § PBL bedöms åtgärden kunna utföras under en tidsbegränsad period, sökande har ansökt om lov till 2025-12-31.

Enligt 8 kap 7 § PBL får kraven i 8 kap 1 § och 4 § PBL anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till flyttningens syfte men hänsyn till byggnadens förutsättningar bland annat. Enligt 8 kap 1 § punkt 2 ska en byggnad ha en god form, färg- och materialverkan. Samlingslokalen som är en befintlig så kallad ”byggbod” som ställs dit och den bedöms långsiktigt inte passa in i stadsbilden.

### **Viktigt före byggstart**

Lovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom 2 år och avslutats inom 5 år från den dag då beslutet fick laga kraft.

Bygglovets laga kraft får 4 veckor efter kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar (PoIt) samt 3 veckor efter att berörda sakägare har tagit del av beslutet, under förutsättning att bygglovets inte överklagas. Kungörelsen sker vanligtvis 2 arbetsdagar efter att detta beslut sänds till sökanden.

Byggnadsarbete får inte påbörjas innan byggenheten har beslutat om startbesked. Om byggnationen ändå påbörjas, är byggnadsnämnden enligt lag skyldig att pröva förutsättningarna för om en sanktionsavgift ska påföras.

Handlingar som behöver kompletteras med är:  
Energiberäkning  
Förslag till kontrollplan

### **Upplysningar**

Ett tidsbegränsat bygglov får ges för högst tio år. Sökanden kan innan tiden har gått ut begära att tiden förlängs, vilket får göras med högst fem år åt gången. Den sammanlagda tiden för tidsbegränsat bygglov får inte överstiga 15 år.

Innan giltighetstiden för bygglovets gått ut ska de åtgärder som omfattas av bygglovets vara borttagna och mark återställd.

### *Schaktmassor*

Uppstår schaktmassor i anläggningsarbetet som behöver transporteras bort ska kontakt tas med miljöenheten. Det kan innebära att det är en anmälningspliktig åtgärd.

*Schakttillstånd* (natura 2000, riksintresse mm)

### **Beslutsunderlag**

Tjänsteskrivelse	upprättad 2024-10-18
Ansökan	inkom 2024-10-01
Bilaga till ansökan	inkom 2024-09-26
Situationsplan	inkom 2024-10-07
Plan- fasad- och grundritning	inkom 2024-09-27

### **Beslutet ska skickas till**

Sökande (med information om hur man överklagar)

Fastighetsägare (med information om hur man överklagar)

Detta beslut publiceras i Post- och Inrikes Tidningar (PoIt)

Meddelande om beviljat bygglov skickas till angränsande fastigheter, samfälligheter och berörda boende.

§ 73

Diarienummer MBN/2024/645

## **Hönsäter 5:4 – Ansökan om bygglov för ställplatser för husbil och parkering för personbil**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Miljö- och bygglovnämnden beslutar att bygglov beviljas för ställplatser för husbil och parkering för personbil.

*9 kap. 31 b §, Plan- och bygglagen (2010:900, PBL)*

*9 kap. 31 c §, Plan- och bygglagen (2010:900, PBL)*

Startbesked beviljas.

*10 kap. 23 § PBL*

Kontrollplan, fastställd 2024-10-29 gäller som underlag för kontroll på arbetsplatsen.

*10 kap. 6 § PBL*

Kontrollansvarig och tekniskt samråd krävs inte i detta ärende.

*10 kap. 10 § PBL, 10 kap. 14 § PBL*

I detta ärende krävs utstakning. Anläggningens läge ska före byggstart sättas ut av person med nödvändig kompetens.

*10 kap. 24 § PBL*

Avgiften för bygglovet är 15 228 kronor, enligt fastställd taxa. Faktura sänds separat.

*12 kap. 10 § PBL*

### **Sammanfattning av ärendet**

#### **Planförutsättningar**

Fastigheten omfattas av detaljplan nr 138 och nr 143. Planen vann laga kraft 1980-11-03 respektive 2008-03-27. Bestämmelserna innebär bland annat järnvägsändamål och parkering.

Fastigheten omfattas av Riksintresse för rörligt friluftsliv och kulturmiljövård.

### **Remisser**

Remiss har skickats till Samhällsskydd Mellersta Skaraborg och Miljö-hälsa.

*Samhällsskydd Mellersta Skaraborg skriver att de inte har något att erinra. Miljö-Hälsa skriver att Miljö-hälsa har inget att erinra mot ansökan för ställplatser. Eventuella framtida klagomål får hanteras enligt miljöbalkens regler och föreskrifter och då bedömas utifrån olägenhetsbegrepp för människors hälsa i miljöbalken*

### **Grannehörande**

Gränsande fastighetsägare har getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap 25 § PBL.

Följande synpunkter har kommit in:

Fastighetsägare till Hönsäter 1:11 har inkommit med följande synpunkter:

Vi på Svenska Foder AB motsätter oss detta bygglov. Vi vill ha ett möte i ärendet då vi ser en risk för att det kommer påverka vår verksamhet.

### **Byggenhetens beredning**

Parkering för ställplatser för husbil placeras enligt gällande detaljplaner på Parkering samt järnvägsändamål. Parkering för personbilar placeras enligt gällande detaljplaner på järnvägsändamål och gata. Åtgärderna som placeras på parkering samt gata i gällande detaljplaner bedöms som planenligt.

Det finns idag ingen järnväg som går över planlagt område järnväg, den järnvägen är nedlagd och borttagen. Cirka 500 meter från planerad åtgärd finns hållplats för Kinnekullebanans järnväg. Det är att anta att parkering för ställplatser kan vara ett lämpligt komplement till järnvägsändamål då de som parkerar med husbil och bil enkelt kan förflytta sig exempelvis till fots till aktuell järnväg ”Kinnekullebanan. Åtgärden bedöms därför vara ett lämpligt komplement till detaljplanens bestämmelser, en förutsättning för att området ska kunna utvecklas och ett angeläget allmänt intresse.

Uppställning av husbilar förekommer redan idag i direkt anslutning till blivande ställplatser. Parkering sker redan idag på blivande personbilsarkering för att bland annat besöka småbåtshamnen, Falkängen och Kinnekulle.

Befintliga och planerade bostäder finns i direkt närhet till planerad åtgärd. Tillfällig uppställning för boende i husbil bedöms vara likvärdig med angränsande bostäder och bedöms inte negativt påverka på den omgivande miljön.

Åtgärden bedöms främja det rörliga friluftslivet då Kinnekulle och Hällekis är ett välbesökt turiständamål och ingår i bland annat Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle med samt 2 Unesco utmärkelser. I och med det starka turistmålet men även för lokala ändamål finns det

stort behov av parkeringsplatser både för större fordon som husbilar och även personbilar. Den sökta åtgärden bedöms positivt påverka dessa värden. Hällekis är en del av det stora utbudet av kulturella verksamheter på och runt Kinnekulle där kulturen bidrar till besöksnäring vilket leder till attraktiv bygd och en levande landsbygd. Besöksnäring är en av Sveriges viktigaste näringar, inte minst för landsbygden eftersom det är en form av industri som inte går att flytta.

I gällande översiktsplan finns det riktlinjer för landsbygden där kommunen är positiv till och ska gynna en utveckling av bostäder, verksamheter och initiativ som stärker och gynnar en fortsatt hållbar utveckling i kommunen. Platsens natur- och kulturvärden samt möjlighet till rekreation och friluftsliv ska beaktas. Den sökta åtgärden bedöms positivt påverka dessa värden

I gällande fördjupade översiktsplan för Kinnekulle står det att bland annat att Kinnekulle är ett välbesökt utflyktsområde, där man förutom att vandra eller cykla på leder kan besöka ett stort antal sevärdheter i form av naturmiljöer, kyrkor, herrgårdar, museer, hällristningar, vattenfall, hantverkscentra, serveringar, utsiktstorn, motorbana. Målpunkterna för besökande i Hällekis är främst Falkängen hantverksby men här finns även flera matställen och caféer. Småbåtshamnen har ca 150 båtplatser och ca 10 gästplatser

Angående inkomna synpunkter från fastighetsägare till Hönsäter 1:11. Byggavdelningen tar inte emot besök för att diskutera ärendet. Eventuella synpunkter lämnas skriftligen till byggavdelningen. Denna information har fastighetsägaren till Hönsäter 1:11 fått information om från byggavdelningen.

Sökande har fått del av synpunkterna från fastighetsägare till Hönsäter 1:11 och getts tillfälle att inkomma med synpunkter. Inga synpunkter har inkommit.

Byggavdelningen bedömer att eftersom det finns permanentbostadshus i närheten av planerad åtgärd samt att det varit husbilsparkering i flera år i direkt anslutning om nu planerade åtgärd så är åtgärden inte ny i området. Miljö- och bygglovnämnden känner inte till några klagomål på/från befintlig uppställning av husbilar i området.

Utfart till parkering för husbilar kommer till viss del placeras över Allmän platsmark, natur. Utfarten är en förutsättning för att nå kommande ställplatser för parkering. Utfarten är idag delvis placerad på naturmark. Utfarten kan nyttjas av allmänheten. Marken bedöms redan vara i anspråktagen som utfart.

### Skäl till beslut

Den del av åtgärd som placeras på järnvägsändamål i gällande detaljplan bedöms enligt 9 kap 31 c punkt 2 § PBL som en annan användning av marken som utgör ett lämpligt komplement till den användningen som har bestämt i detaljplanen. Genomförandetiden för detaljplanen har gått ut. Åtgärden bedöms som en liten avvikelse enligt 9 kap 31 b § PBL då parkering för ställplatser och personbilar på järnvägsändamål kan nyttjas för att använda Kinnekullebanans järnväg.

Den del av åtgärd som placeras på parkering samt gata i gällande detaljplan bedöms planenlig och lämplig för sitt ändamål och uppfyller de krav som följer av åtgärden uppfyller de krav som följer av 2 kap. 6 § första stycket 1 och 5, 6 § tredje stycket, 9 § samt 8 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3, 6, 7, 9-11 §§, 12 § första stycket, 13, 17 och 18 §§.

### Viktigt före byggstart

Lovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom 2 år och avslutats inom 5 år från den dag då beslutet fick laga kraft.

Bygglovets laga kraft får 4 veckor efter kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar (PoIt) samt 3 veckor efter att berörda sakägare har tagit del av beslutet, under förutsättning att bygglovets överklagas. Kungörelsen sker vanligtvis 2 arbetsdagar efter att detta beslut sänds till sökanden.

### Upplysningar

#### *Utstakning*

I detta ärende krävs utstakning. Anläggnings läge i plan och höjd ska före byggstart stakas ut av person med grundläggande mätningsteknisk färdighet och vara godkänd av kommunen enligt rekommendationer i HMK (handbok i mät- och kartfrågor). Byggherren ansvarar för att det underlag som lämnas till utstakare stämmer överens med beviljas bygglov.

#### *Schaktmassor*

Uppstår schaktmassor i anläggningsarbetet som behöver transporteras bort ska kontakt tas med miljöenheten. Det kan innebära att det är en anmälningsskyldig åtgärd.

### Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse	upprättad 2024-10-09
Ansökan	inkom 2024-10-01
Situationsplan	inkom 2024-10-04

**Beslutet ska skickas till**

Sökande (med information om hur man överklagar)

Fastighetsägare Götene kommun (med information om hur man överklagar) F

Fastighetsägare till Hönsäter 1:11 (med information hur man överklagar samt mottagningskvitto)

Detta beslut publiceras i Post- och Inrikes Tidningar (PoIt)

Meddelande om beviljat bygglov skickas till angränsande fastigheter och samfälligheter;



§ 74

Diarienummer MBN/2023/372

## **Stjälkaskogen 1:182 – Tillbyggnad av garage Uttagande av sanktionsavgift**

### **Miljö- och bygglovnämndens beslut**

Sökande till bygglov för tillbyggnad av garage på fastigheten Stjälkaskogen 1:182, när den olovliga åtgärden utfördes, [REDACTED] föreläggs att med stöd av SFS 2011:338, kap.9 § 7 punkt 2, betala en byggsanktionsavgift på 6 088 kr, för att olovligt påbörjat en bygglovpliktig åtgärd innan Miljö- och Bygglovnämnden har gett ett startbesked.

### **Motiv till beslut**

Miljö- och Bygglovnämnden beslutar att byggsanktionsavgiften skall sänkas från 12 176 kr till 6 088 kr med motiveringen att byggherren själv anmält åtgärden och att förseelsen ej skett uppsåtligen.

### **Ärendebeskrivning**

Ärendet gäller ansökan om bygglov för tillbyggnad av garage. Ansökan om bygglov kom in 2023-05-29. Bygglov beviljades 2024-02-20. I samband med att tekniskt samråd skulle bokas in för byggnationen kommer sökanden in till byggavdelningen 2024-05-08 och meddelar att denne påbörjat byggnationen. Efter det att förslag på kontrollplan redovisats av sökanden i ärendet hölls ett tekniskt samråd på byggplatsen 2024-05-24 (Bild från samrådet se Bilaga B.)

På byggplatsen hade delar av befintligt garage rivits och tillbyggnaden var påbörjad med schaktning uppgrusning av grundbotten och utsättande av kantelement (se Bilaga B). Efter mötet begärdes tekniska handlingar in i ärendet utifrån utförandet på byggplatsen. Byggplatsen var osäker på grund av bristfälligt rivet garage och redovisning av erforderliga förstärkningar krävdes omgående in. Förstärkningar på befintligt garage utfördes och erforderliga tekniska handlingar inkom i ärendet och startbesked kunde utfärdas 2024-05-30.

Beslutsförslaget har kommunicerats med byggherren. Byggherren har 2024-10-15 inkommit med synpunkter på beslutsförslaget. Byggherren menar att förseelsen hände på grund av okunskap och ser sanktionsavgiften som betungande. Byggherren menar att det inte var dennes avsikt att kringgå reglerna.

När någon påbörjat en byggnation för en tillbyggnad av komplementbyggnad när bygglov beviljats och innan startbesked beviljats, ska en byggsanktionsavgift uttagas enligt SFS 2011:338, kap 9 § 7 punkt 2.

Miljö- och bygglovnämnden har möjlighet att i enskilda fall sänka avgiften till hälften eller en fjärdedel, om avgiften inte står i rimlig proportion till den överträdelse som begåtts. Vid en sådan prövning ska det särskilt beaktas om överträdelsen inte har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet eller om överträdelsen av andra skäl kan anses vara av mindre allvarlig art med stöd av SFS 2010:900, kap 11 § 53 a.

En byggsanktionsavgift ska inte tas ut om rättelse sker innan fråga om sanktion tas upp till överläggning vid Miljö- och Bygglovnämndens sammanträde med stöd av SFS 2010:900, kap. 11 § 54.

### **Byggavdelningens yttrande**

Sanktionsavgift bör utdömas

#### **Yrkande**

Mats Larsson (S föreslår nedsänkning av sanktionsavgiften till hälften

#### **Proposition**

Ordförande ställer proposition på de olika förslagen och finner att Miljö- och bygglovnämnden beslutar enligt Mats Larssons yrkande.

**Byggsanktionsavgift: 6 088 kr (faktureras separat)**

### **Beslutsunderlag**

- Situationsplan inkommen 2024-01-19
- Plan/Fasadritning inkommen 2024-02-20
- Bilaga A. Beräkning Byggsanktionsavgift
- Bilaga B. Bild från byggplatsen 2024-05-24
- Synpunkter på beslutsförslag från byggherren inkommen 2024-10-15

### **Beslutet ska skickas till**

Sökanden med delgivningskvitto samt information om hur man överklagar